

Nämnd/förvaltning
Bo Lindström
Titel
Dnr: 25KS10
Datum: 2025-05-23

Kommunfullmäktige

Kommunstyrelsen yttrande till kommunfullmäktiges ordförande avseende av de förtroendevalda revisorerna riktad *"anmärkning för bristande måluppfyllelse gällande följsamhet till fullmäktiges budget samt styrning och intern kontroll av ekonomin"*.

Revisorerna har inkommit med en revisionsberättelse i samband med att ärendet om årsredovisning och ansvarsfrihet ska bedömas i fullmäktige. Samtliga revisorer tillstyrker ansvarsfrihet och tillstyrker att årsredovisningen för år 2024 godkänns. Revisionsberättelsen riktar en anmärkning mot kommunstyrelsen och kommunfullmäktiges ordförande begär därför in ett yttrande från kommunstyrelsen.

Yttrande

Inledningsvis vill vi påpeka att det är svårt att tolka revisorernas något svepande anmärkning. Det saknas i stort konkretisering av på vilket sätt revisorerna anser att vi har brustit i måluppfyllelse gällande följsamhet till fullmäktiges budget samt styrning och intern kontroll av ekonomin. Revisorerna konstaterar att tillräckliga åtgärder inte vidtagits för att få en budget i balans samt att de saknar beslut om tidsramar för de åtgärder som ska vidtas. Mot bakgrund av orsakerna till underskotten blir revisorernas konstateranden svåra att förstå.

Revisorerna bjöd den 6/5 in kommunstyrelsen till ett möte för att informera om anmärkningen men vi fick då bara informationen skriftligt utdelad på mötet. Vi gavs tid att läsa igenom revisionsberättelsen, därefter deklarerade revisionens ordförande, Solveig Samuelsson att inga frågor fick ställas vid mötet, reste sig sedan och gick tillsammans med övriga revisionsledamöter ut ur rummet. Möjligen hade oklarheten kring anmärkningen kunnat redas ut om kommunstyrelsen getts möjlighet att ställa frågor. Det finns ett visst tolkningsutrymme i revisorernas text, vi tolkar anmärkningen som att den avser kommunstyrelsens ansvar över kommunens samlade ekonomiska resultat snarare än kommunstyrelsens egen verksamhet och yttrar oss i enlighet med detta.

Kommunstyrelsens egna ekonomiska resultat för 2024 blev ett underskott på 13,0 mkr. Av underskottet är 12,5 mkr att hänföra till kommunens andel av Sydnärkes utbildningsförbunds underskott 2024, det vill säga en verksamhet som kommunstyrelsen endast har en begränsad påverkan över. Förbundets underskott medförde ett negativt eget kapital för förbundet och medlemskommunerna valde 2024 att täcka upp för dessa så att det egna kapitalet kunde nollställas. Sannolikheten att Sydnärkes utbildningsförbund med egen kraft skulle klara av att återställa det negativa resultatet i enlighet med kommunallagens krav bedömdes som låg. Vidare belastar även högre kostnader för IT-drift, -477 tkr samt Nerikes brandkår, -295 tkr. Även dessa kostnader har kommunstyrelsen haft begränsad påverkan över.

Kommunstyrelsen och kommunledningen har följt Sydnärkes utbildningsförbunds ekonomiska utveckling löpande under året och träffat representanter för förbundsledningen vid minst tre tillfällen. Vikten av att återställa balans i förbundets räkenskaper över tid har betonats vid samtliga tillfällen och Sydnärkes utbildningsförbund har utarbetat en handlingsplan som ska leda fram till en ekonomi i balans 2027. Handlingsplanen har även redovisats på de för ägarkommunerna gemensamma

budgetdagarna. Kommunstyrelsen följer nogsamt den fortsatta utvecklingen i Sydnärkes utbildningsförbund.

Till yttrandet bifogas de redogörelser som styrker den handlingsplan som Sydnärkes utbildningsförbund arbetar utifrån för att få en ekonomi balans till 2027.

En mindre del av kommunstyrelsen underskott beror på överskridande av kommunstyrelsens egna verksamheter. Det är bland annat uteblivna intäkter från försäljning av villatomter samt högre kostnader än planerat för fastighetsunderhåll. Även höga priser för kaffe för hela kommunens personal tynger kommunstyrelsens bokslut.

Kommunstyrelse har i enlighet med beslut i kommunfullmäktige vakanshållit tjänsten som administrativ chef samt besöksnäringstrateg. I samband med att HR-chefen gick i pension så blev det också ett tidsglapp tills ny HR-chef tillträdde vilket förbättrade resultatet. Vidare så har det över lag rådit stor ekonomisk återhållsamhet. Sammantaget så har kommunstyrelsen utifrån de rådande förutsättningarna haft god styrning över de egna verksamheterna.

Vi anser att det saknas skäl för revisorerna att rikta anmärkning mot kommunstyrelsen för den egna verksamheten.

Vad gäller underskottet för Sydnärkes utbildningsförbund som redovisas i förbundets årsredovisning så noterar vi att revisorerna har valt att inte rikta någon anmärkning mot direktionen varför det heller inte går att anta att anmärkningen mot kommunstyrelsen avser denna del av kommunens samlade underskott.

Vad avser den uppsiktsplikt som kommunstyrelsen har över de övriga nämndernas ekonomiska situation så har åtgärdsplaner begärts in från de nämnder som prognosticerat med underskott. Särskilt socialnämndens stora underskott har varit föremål för den handlingsplan som bland annat baseras på den översyn som gjordes under 2023 och som kunde peka på ett antal olika effektiviseringsmöjligheter inom socialförvaltningen på grund av så kallade överkostnader. Kommunstyrelsen har därefter kunnat följa det effektiviseringsarbete som pågått under 2024 och som till stora delar fallit bättre ut än vad som kunde förutspås. Socialförvaltningen har gått från ett resultat 2023 på -25 mkr till ett resultat på -13 mkr för 2024 trots att en betydande mängd riktade statsbidrag har fallit ifrån under 2024. Socialnämnden har två gånger under 2024 bjudits in till kommunstyrelsen för att redovisa arbetet med att minska kostnaderna.

Värt att beakta är att kommunfullmäktige var medvetna om att socialnämnden gick in i 2024 med ett beräknat underskott på 24 miljoner i samband med att beslut om budget fattades. Det bör i sammanhanget snarare ses som en bedrift av socialnämnden att underskottet till slut landade på 13 mkr.

Vi anser att det saknas belägg för revisorernas anmärkning gällande kommunstyrelsen uppsiktsplikt över socialnämnden.

Kommunstyrelsen har ingen direkt rådighet över socialnämndens arbete. Vi kan konstatera att revisorerna inte heller riktar någon anmärkning mot socialnämnden varför det verkar som att kommunstyrelsen ges anmärkningen i stället eftersom man verkar vilja dela ut en.

Till yttrandet bifogas de redogörelser som socialnämnden gjorde vid de två tillfällen de redovisade arbetet med ekonomin för kommunstyrelsen.

Övriga nämnder kommenteras inte i detta yttrande. Dock kan konstateras att det bland annat från kultur- och teknikenämnden har varit god hörsamhet till det övergripande uppdraget att vara återhållsamma.

Finansförvaltningens underskott 2024 på -21,9 mkr beror i huvudsak på omvärldsfaktorer som varit svåra för kommunstyrelsen att kunna parera i budgeten. Underskottet beror dels på inflationens påverkan på kommunens pensionskostnader vilket bidrog med -12,1 mkr, dels det högre än budgeterade ränteläget som bidrog med -18,3 mkr till resultatet.

Kommunfullmäktige i Askersund beslutade redan 2019 att påbörja den investeringsperiod som nu kan sägas vara avslutad. Kommunfullmäktige gjorde en missbedömning av ränteläget när beslut om budget för 2024 fattades. Att när räntorna sedan ökade, avbryta allt investeringsarbete hade inte varit möjligt.

Det enda möjliga alternativet, om man beaktar revisorernas tyckande om att inte tillräckliga åtgärder vidtagits, att under året parera de ökade kostnaderna för pensioner och räntor, hade varit att göra stora nedskärningar inom skola, vård och omsorg. Mot bakgrund av att de ekonomiska svårigheterna är övergående samt att de ovan nämnde ökade kostnaderna (inklusive kompensation till socialnämnden trots överkostnader) arbetades in i budgeten för, skulle sådana drastiska åtgärder, under 2024 varit direkt oansvariga då det troligen hade inneburit att vi inte skulle kunnat upprätthålla kommunal verksamhet i enlighet med lagar och regler. Mest troligen hade den typen av kortsiktiga drastiska åtgärder heller inte hunnit ge effekt under 2024.

Fokus har i stället legat på att långsiktigt skapa stabilitet både i arbetet med resursfördelning samt styrmodell då lugn och långsiktighet alltid är bättre än ogenomtänkt panik. Rent juridiskt för att nå en budget i balans 2024 hade kommunstyrelsen behövt lyfta ett ärende till kommunfullmäktige för beslut om minskade ramar för nämnderna. Mot bakgrund av den politiska sammansättningen i Askersunds kommun hade en sådan åtgärd troligen inte lett till några ekonomiskt verkningsfulla beslut under året om ens nämnderna skulle ha hunnit fatta beslut om nedskärningar.

Kommunstyrelsen arbetar aktivt med att utveckla styrning och ledning både när det kommer till verksamhet och ekonomi. Vi har under 2024 och framåt deltagit i SKR:s projekt Prislappsmodellen samt nyligen beslutat om riktlinjer för styrmodell.

Mot bakgrund av ovanstående så anser vi att det saknas grund för revisorerna att rikta anmärkning mot kommunstyrelsen.

Kommunfullmäktiges kommande ställningstagande till revisorernas anmärkning

Från kommunstyrelsens sida så ställer vi oss frågande till den anmärkning som revisorerna riktar mot kommunstyrelsen och vi anser mot bakgrund av vårt yttrande att kommunfullmäktiges ordförande bör föreslå kommunfullmäktige att inte rikta anmärkning mot kommunstyrelsen.

Då revisorernas yttrande är något svårtolkat så förutsätter vi att, om kommunfullmäktiges ordförande föreslår även kommunfullmäktige att rikta anmärkning mot kommunstyrelsen att denna anmärkning i så fall på ett tydligare sätt än vad revisorerna gör, konkret motiveras.